

Vincent Ging
Naar Drenthe En
Vond Zijn
Bestemming

Vincent Ging
Naar Drenthe En
Vond Zijn
Bestemming

Ruud Hobo

Een verhaal over het verblijf van Vincent van Gogh in Drenthe
verteld door Vincent zelf.

*“Het zal wel nog veel mooier blijken te zijn dieper 't land
in doch voorloopig zie ik al erg goede dingen zelfs hier.”*

Vincent aan zijn broer Theo in de brief van 12 september 1883 over
de omgeving van Hoogeveen, brief 385

*“Nu ik in deze plaats een dag of wat heb rondgelopen
schrijf ik U nog weder eens. Het is hier zoo gansch & al
dat wat ik mooi vind. Dat wil zeggen, 't is hier vrede.”*

Vincent aan zijn broer Theo in de brief van 7 oktober 1883 over
Nieuw-Amsterdam, brief 392

Derde, verbeterde druk, oktober 2021

Schrijver: Ruud Hobo

Coverfoto en -ontwerp: Ruud Hobo

ISBN Paperback: 9789464351842

ISBN e-Book: 9789464352320

© Ruud Hobo

Uitgeefplatform Brave New Books

Inhoudsopgave

1	Voorwoord.....	10
2	De eerste 30 jaren, 1853- 1883	12
3	Nuenen 1885	19
4	Den Haag 10 september 1883, het afscheid	20
5	De reis naar Hoogeveen, 11 september 1883	29
6	Hoogeveen september 1883	34
7	De reis naar Nieuw-Amsterdam, 2 oktober 1883.....	61
8	Nieuw-Amsterdam oktober 1883	67
9	Nieuw-Amsterdam november 1883	93
10	Nieuw-Amsterdam december 1883	101
11	Nuenen 1885	104
12	Na Nuenen, 1885 – 1890 en daarna	110
13	Den Haag 2021	113
14	Het Van Gogh Huis in Nieuw-Amsterdam	123
15	Overzicht Brieven uit Drenthe.....	125
16	Lijst van afbeeldingen	128
17	Bronnen	130

1 Voorwoord

Vincent van Gogh heeft in 1883 bijna drie maanden in Drenthe gewoond en gewerkt. In die periode heeft Vincent één brief aan zijn ouders en 22 brieven aan zijn broer Theo gestuurd vanuit Drenthe. In dit boek wil ik op basis van deze 23 brieven een beeld geven van het verblijf van Vincent in Hoogeveen en Nieuw Amsterdam. Niet als een verslag óver die periode. In dit boek laat ik Vincent zélf aan het woord. We weten natuurlijk niet precies wat hij in Drenthe beleefd heeft. Zijn ontmoetingen en gesprekken zijn aspecten die ik met mijn eigen fantasie heb ingevuld. Dat geldt ook voor de gesprekken die hij voor zijn vertrek uit Den Haag met Sien heeft gehad. Het verhaal is daarom een mix van fictie en non-fictie.

Waarom dit boek? Ik ben vrijwilliger/gids in het Van Gogh Huis in Nieuw-Amsterdam. Het Van Gogh Huis is het enige openbaar toegankelijk pand in Nederland waar één van de beroemdste schilders ter wereld, Vincent van Gogh, woonde en werkte. Door de vragen die ik tijdens de rondleiding van de bezoekers krijg, ben ik op het idee van dit boek gekomen. Waar heeft Vincent hier rondgelopen? Wat deed hij? Met wie sprak hij en waarover? Wat vond hij van Drenthe? We hebben natuurlijk de brieven. Echter het (volledig) verhaal over zijn dagelijkse leven hier is nergens te vinden. Dus dan ga je nadenken hoe het geweest zou kunnen zijn.

Het jaar 2023 wordt een voor Drenthe belangrijk Van Gogh jaar. Op 30 maart 2023 is het 170 jaar geleden dat hij werd geboren en op 11 september 2023 is het 140 jaar geleden dat hij naar Drenthe kwam. Daar wordt natuurlijk in Het van Gogh Huis in Nieuw-Amsterdam en in

het Drents Museum in Assen uitgebreid aandacht aan besteed. Onlangs is ook het onderzoeksrapport over de “Van Gogh Erfgoedlocaties” in Drenthe verschenen.

De opbouw van dit boek is als volgt. Eerst het verhaal van zijn eerste 30 levensjaren om de uitgangssituatie te vertellen. En dan gaan we terug in de tijd. Het is in het voorjaar van 1885 als je in Nuenen Vincent van Gogh ontmoet en hij vertelt jou zijn verhaal over zijn Drentse avontuur. Daarna volgt een beknopt overzicht van zijn laatste levensjaren.

Hierna volgt een ander verhaal over een jongetje van 11 jaar die in 2019 ook van Den Haag naar Drenthe gaat om het spoor van de schilder te volgen. Tot slot informatie over Het Van Gogh Huis in Nieuw-Amsterdam en zijn Drentse brieven.

De in dit boek genoemde en getoonde fragmenten van de tekeningen en schilderijen (beeldcitaten) staan niet helemaal in de volgorde waarin Vincent ze gemaakt heeft. Wilt u de originele zien, dan raad ik u aan die te bewonderen in de musea waar ze hangen, of neem een kijkje op *The Vincent van Gogh Gallery*, www.vggallery.com.

Veel leesplezier
Ruud Hobo - Drenthe 2021

2 De eerste 30 jaren, 1853- 1883

Als Vincent naar Drenthe gaat, is hij 30 jaar oud en zit er niet echt lekker bij. Financieel gaat het helemaal niet goed met hem en ook qua stemming is het niet al te best. Depressies liggen op de loer. Om een goed beeld te krijgen van hoe dat komt, vertel ik in het kort zijn levensverhaal tot aan zijn vertrek naar Drenthe. Het complete verhaal staat in talloze boeken en ook op Wikipedia.

Vincent Willem van Gogh wordt op 30 maart 1853 in Zundert, een klein Brabants dorp, geboren. Vader Theodorus is predikant. Precies een jaar voor de geboorte van Vincent was er ook al een zoon geboren die ze ook Vincent hadden genoemd, maar dat jongetje is kort na zijn geboorte overleden. Deze eerste Vincent ligt begraven op het kerkhof in Zundert. Moeder en Vincent komen elke zondag op weg naar de kerk langs dat graf waarbij zijn moeder altijd zeer bedroefd is. Moet je voorstellen hoe dat is. Je staat op een kerkhof voor een grafsteen met jouw naam er op..... Wellicht heeft Vincent gedacht dat hij een vervanger, een tweede keus was. Ligt hier de basis voor zijn depressieve aanleg? Na Vincent volgen nog drie zussen en twee broers: Anna, Theo, Willemien (Wil), Elizabeth (Lies) en Cor. Theo is vier jaar na Vincent geboren. Regelmatig wandelt Vincent met zijn ouders in de omgeving van Zundert. Dit is wellicht de bron voor Vincents liefde voor de natuur. Later, als Vincent op een internaat zit, komt hij alleen in de schoolvakanties thuis. Dan maakt hij die wandelingen met Theo. Tijdens die wandelingen hebben de broers 'diepgaande' gesprekken over de natuur, armoede en het geloof. Hierdoor ontstaat een zeer diepe vriendschap tussen de twee broers.

In 1861 gaat Vincent naar de dorpsschool maar het klikt niet goed tussen Vincent, de school en de andere kinderen. Zijn ouders halen al binnen een paar maanden Vincent van school onder andere omdat ze het niet eens zijn met wat er op die school onderwezen wordt. Een protestants jongetje op een katholieke school in het vrijwel helemaal katholieke Zundert in het katholieke Brabant. Dat gaat niet echt goed samen. Hij krijgt vervolgens thuisonderwijs. Van oktober 1864 tot augustus 1866 zit Vincent op een internaat in Zevenbergen en daar maakt hij de lagere school af. Op 15 september 1866 gaat hij naar de Rijks HBS in Tilburg, ook een internaat. Vincent heeft een goed gevoel voor talen en presteert er goed. In het tweede schooljaar wordt hij er door zijn ouders helaas afgehaald. Mogelijk konden ze het niet meer betalen. Hij gaat dan weer bij zijn ouders in Zundert wonen.

Op zijn zestiende begint Vincent bij het Haagse filiaal van de internationale kunsthandel Goupil & Cie op de Plaats als jongste bediende. Dat Haagse filiaal was oorspronkelijk van zijn oom Vincent, kortweg oom Cent genoemd. Die was kort daarvoor samen gaan werken met Adolphe Goupil uit Parijs. In september 1872 begint Vincent aan de correspondentie met zijn broer Theo. Die briefwisseling wordt dé bron van informatie over het leven van Vincent. Door toedoen van oom Cent komt Theo per 1 januari 1873 ook in dienst van Goupil & Cie en wel in het filiaal te Brussel. In juni van dat jaar wordt Vincent overgeplaatst naar het filiaal in Londen. Daar bezoekt Vincent in zijn vrije tijd de beroemde musea, zoals het British Museum en The National Gallery. Hij leest ook veel over kunst en literatuur. Hij wordt verliefd op Eugénie Loyer, de dochter van zijn hospita die, helaas voor Vincent, al verloofd is. Hierdoor maakt Vincent een depressieve periode door.

In 1873 en 1874 werkt hij korte periodes op het hoofdkantoor van Goupil & Cie in Parijs afgewisseld met werkzaamheden in Londen. Ook in Parijs bezoekt hij musea en kunstgalerijen. Zijn depressies houden echter aan. Hij krijgt minder belangstelling voor de kunsthandel en per 1 april 1876 wordt hij uiteindelijk ontslagen. Zijn oom Cent is diep teleurgesteld in zijn neef en wil eigenlijk niks meer met hem te maken hebben.

Vincent gaat vervolgens terug naar Engeland om hulponderwijzer in Ramsgate en vervolgens hulponderwijzer in een internaat en hulpprediker bij een methodistische dominee in Isleworth te worden. Het geloof wordt steeds belangrijker voor Vincent. Hij wil eigenlijk graag een aanstelling als predikant en wordt daarom als assistent aangenomen bij de Congregational Church van Turnham Green, waar hij les gaat geven op een zondagsschool. Hoewel zijn interesse voor geloofszaken in deze periode hem het meest bezig houdt, blijft hij zich ook voor de schilderkunst interesseren. Hij bezoekt weer vaak musea zoals Hampton Court.

Als hij in de kerstvakantie bij zijn ouders verblijft, besluit hij niet meer terug te gaan naar Engeland en wordt hij voor een korte periode boekverkoper in Dordrecht. Maar ook dat wordt geen succes.

In mei 1877 verhuist hij naar Amsterdam om bij zijn oom Jan te gaan wonen. Hij gaat zich voorbereiden op het staatsexamen voor toelating tot de studie theologie. Hij wil, net zoals zijn vader, predikant worden. Vincent stopt met de studie in 1878 zonder staatsexamen te hebben gedaan. Dit was onder andere te wijten aan zijn desinteresse in de Latijnse en Griekse taal. Maar ook omdat hij meer tijd

besteedde aan het bezoeken van musea dan aan zijn studie. Hij gaat dan een korte opleiding op een zendelingenschool te Laken bij Brussel volgen. Hij wil nog steeds wat met zijn geloof doen.

Deze school stuurt hem in december 1878 naar Petit-Wasmes in de Borinage (Henegouwen in België), waar hij op 1 februari 1879 aan een proefperiode als lekenprediker tussen de mijnwerkers begint. Hij werkt er in bittere armoede en is vaak depressief. Zijn woonsituatie is erbarmelijk. Hij woont in een barak en slaapt op stro. Hij voelt de ontberingen van de mijnwerkers enorm aan en wordt getroffen door hun ellende en zeer ongezonde leef- en werkomgeving. Hij gaat zelfs mee de mijn in naar een diepte van 700 meter om zelf die ontberingen te ondervinden. Na een mijnontploffing verzorgt hij de gewonden. Maar ondanks zijn inzet voor deze mensen blijft hij voor hen een vreemde. Een terugkerend probleem voor Vincent, blijkt later.

In 1879 wordt hij na zes proefmaanden afgewezen als lekenpredikant door de protestantse gemeenschap in Petit-Wasmes omdat hij te fanatiek en te moeilijk in de omgang is. Dat laatste blijft ook een probleem voor hem. Tijdens deze periode in de Borinage ontdekt hij dat hij een kunstenaarsroeping zou kunnen hebben. Als autodidact leert hij tekenen aan de hand van handboeken over perspectief en anatomie en twee tekencursussen door Charles Bargue. Hij maakt zijn eerste schetsen en tekeningen van mijnwerkers, mensen van eenvoudige afkomst en het buitenleven. Zijn inspiratiebronnen zijn werken van bijvoorbeeld Rembrandt en Millet. Theo had hem een aantal tijdschriften met afbeeldingen van schilderijen gestuurd. Helaas heeft Vincent later de meeste tekeningen uit deze periode weggegooid. Hij

vond ze mislukt. De Spitters (naar Millet) is een van de weinige tekeningen die uit die tijd bewaard zijn gebleven.

Uiteindelijk kiest Vincent in augustus 1880 definitief voor het kunstenaarschap, vermoedelijk op aanraden van zijn broer Theo, die hem sinds maart van dat jaar regelmatig financieel ondersteunt.

In oktober 1880 verhuist Vincent naar een atelier in Brussel. In november schrijft hij zich in aan de Académie Royale des Beaux Arts voor de studie "tekenen naar gipsen afgietsels van antieke beelden" van de historie- en genreschilder Joseph van Severdonck, maar het wordt geen positieve ervaring.

Via Theo raakt Vincent bevriend met de jonge schilder Anthon van Rappard, die wel een aantal opleidingen gevolgd had.

Door de financiële ondersteuning van Theo kan Vincent begin 1881 korte tijd lessen in perspectief volgen. In het voorjaar van 1881 keert Vincent weer terug naar zijn ouders. Hij blijft zich in deze periode toeleggen op de schilderkunst en maakt talloze tekeningen en schilderijen die steeds beter worden. Hij wil eigenlijk voor tijdschriften illustraties tekenen om op die manier zijn geld te verdienen. Het duurt heel lang voordat hij dit plan loslaat.

Vincent werkt eind 1881 in Den Haag een maand bij Anton Mauve in zijn atelier. Mauve is getrouwd met Vincents nicht Jet Carventus. Hij krijgt schilderles van Mauve en daar komt hij in contact met het werk van bijvoorbeeld Jacob en Matthijs Maris, Mesdag, Breitner en Israëls, schilders van de Haagse School. Bekende thema's als spitters, aardappeleters en houtverkopers heeft Vincent van Mauve overgenomen.

Vervolgens woont hij vanaf november 1881 op zichzelf in Den Haag. Hij krijgt een relatie met zijn model Sien Hoornik. Hij gaat met haar na verloop van tijd samenwonen. Sien heeft dan al een dochtertje en is weer zwanger (niet van Vincent). Ze heeft een alcoholprobleem en ze is ook nog prostituee.

Onder druk van zijn financiële problemen en op aandringen van zijn broer Theo en zijn vader verlaat Vincent in september 1883 Den Haag en Sien. Hij is op dat moment 30 jaar en heeft, als je zijn loopbaan goed bekijkt, nog niet veel bereikt. Daarbij, of misschien juist daardoor, is hij financieel volledig afhankelijk van zijn vier jaar jongere broer Theo.

Aangezien Vincent, zoals hiervoor beschreven, een geschiedenis heeft van tegenslagen en periodes van heftige depressies, toen melancholie genoemd, zou het beter voor hem zijn om Den Haag te verlaten en vooral om zich los te maken van Sien. En kiest hij voor Drenthe.

Hij besluit er met de trein heen te reizen. Tegenwoordig reis je in ongeveer 2 uur en een kwartier van Den Haag Centraal naar Hogeveen met maximaal één keer overstappen. In 1883 was dat wel even iets anders. Er was al wel een redelijk uitgebreid spoorwegnetwerk in Nederland maar dat was, zoals tegenwoordig ook het geval is, opgedeeld tussen diverse spoorwegmaatschappijen. Alleen in 1883 werkten die maatschappijen echter niet altijd even goed samen. En dat is voorzichtig uitgedrukt.

De route naar Hogeveen bestond uit drie trajecten waarbij je maar moest hopen dat er een goede aansluiting was. Het eerste traject liep van het Haagse station Rhijnspoor, tegenwoordig Den Haag Centraal, naar Utrecht met de Nederlandsche Rijn Spoorwegen. Het tweede deel liep